

STORTINGET

Representantforslag 47 S

(2018–2019)

fra stortingsrepresentantene Trygve Slagsvold Vedum, Marit Arnstad, Liv Signe Navarsete og Emilie Enger Mehl

Dokument 8:47 S (2018–2019)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Trygve Slagsvold Vedum, Marit Arnstad, Liv Signe Navarsete og Emilie Enger Mehl om nødvendig styrking av Heimevernet og politiet

Til Stortinget

Bakgrunn

Norske folkevalgtes mest grunnleggende ansvar er ansvaret for norske borgeres trygghet. Både grunnsikring av skjermingsverdige objekter i politiet og Forsvaret og politiets og Heimevernets sikring og beskyttelse av objekter ved bruk av sikringsstyrker er avgjørende for sikkerheten og beredskapen i Norge.

Riksrevisjonens rapport om objektsikring, Dokument 3:11 (2017–2018), har avdekket svakheter i beredskapen i Norge som må rettes opp.

Under høringen på Stortinget i forbindelse med Riksrevisjonens rapport gjorde politidirektøren det klart at politiet forventer støtte fra Forsvaret. Politiet forutsetter støtte fra Heimevernet på om lag 25 pst. av flere hundre objekter ifølge politidirektøren. Samtidig har Riksrevisjonen avdekket at Heimevernet ikke vil ha tilstrekkelig kapasitet til å sikre og beskytte alle sivile og militære nøkkelobjekter. Dette betyr at norske myndigheter ikke vil klare å sikre alle objekter som politiet har forhåndsplanlagt med bistand fra Forsvaret i væpnet konflikt, når væpnet konflikt truer, eller når Norges selvstendighet eller sikkerhet står i fare. Også utspørringen av Sjef Heimevernet under kontroll- og konstitusjonskomiteens høring gjorde det klart at Heimevernet med

dagens antall soldater ikke er dimensjonert for å sikre politiobjekter og militære objekter samtidig.

Stortinget forutsetter at Heimevernet skal kunne løse mer enn bare å vokte objekter av ren militær verdi, såkalte «nøkkelobjekter». Dette fremgår blant annet av Innst. 62 S (2016–2017), jf. Prop. 151 S (2015–2016), hvor utenriks- og forsvarskomiteen fastslår følgende:

«Komiteen viser til at Heimevernet har et landsdekkende territorielt ansvar som innebærer vakt og sikring av viktige objekter og infrastruktur, territoriell overvåking og kontroll, tilrettelegging for og mottak av allierte forsterkninger og sivilt-militært samarbeid. Heimevernet har en viktig rolle i å etablere lokal situasjonsforståelse og ved mottak av allierte styrker.»

Stortinget har altså gitt mer enn en konkret liste med definerte nøkkelobjekter og beskriver oppdraget som å omfatte «viktige objekter». Heimevernet har også et avgjørende viktig ansvar for vakt og sikring av infrastruktur, overvåking og kontroll samt sikring av alliert mottak fra NATO.

Den siste tidens reduksjoner i Heimevernet har rammet Sør-Norge spesielt hardt. 30. mai 2018 meldte NRK at 32 av 35 områdesjefer i HV-08 i Rogaland og Agder hadde fått tilsendt oppsigelser. Antall soldater skal ifølge NRK reduseres fra 6 300 til kun 4 239. NRK skrev:

«De gjenværende ressursene i HV-08 skal brukes til å sikre militære objekter i deler av HV-området. Sivile mål står ikke på lista.»

Samtidig ble Jens Sverre Knutsen, distriktsrådsleder i HV-08, sitert:

«I realiteten er dette en full nedbygging. Det sivile samfunnet vil i liten grad kunne støtte seg på Forsvaret, enten det er fred, krise eller krig.»

I statusrapporten for Landmaktutredningen som ble fremlagt av Forsvaret i juni 2017, stadfestes det at

«Sjøheimervernet ble vedtatt lagt ned i forbindelse med behandlingen av langtidsplanen, og denne kapasiteten var ment å bli erstattet av blant annet droner. Landmaktutredningen har ikke funnet grunnlag for å kunne prioritere de anskaffelsene som var ment å erstatte Sjøheimervernet. Den foreløpige vurderingen er derfor at enkelte av kapasitetene fra det nedlagte Sjøheimervernet bør videreføres i Landheimervernet inntil videre.»

Det er paradoksalt at Landheimervernet i en mer spent sikkerhetspolitisk situasjon har blitt gitt flere ansvarsoppgaver, samtidig som det har blitt redusert i antall soldater.

Man ser i dag ingen tegn til at droner skal bli tilført som en kapasitet for å erstatte Sjøheimervernet. Derimot er det definert at Kystvakten skal støtte Heimevernet ved objektsikring med sjøsiden ved prioritering av sjef for Forsvarets operative hovedkvarter. I så tilfelle må Kystvaktens oppdrag omprioriteres for direkte å kunne understøtte Heimevernet med sikring på sjøen. Kystvaktens hovedoppgaver vil være det primære fokuset til Kystvakten, og det er rimelig å anta at Kystvakten ikke vil være en tilgjengelig ressurs i like stor grad som et Sjøheimervern. Ved at oppdraget til Kystvakten omprioriteres til støtte, vil Norge miste en kapasitet på bekostning av en annen.

Heimevernets egenart med lokalkunnskap og tilhørighet for de tjenestegjørende, er avgjørende viktig for å kunne sikre territoriell kontroll over hele landet. Sammen med Hæren har nettopp Heimevernet ansvar for å sikre territoriell kontroll over landmaktdomenet. Et velfungerende heimevern med nok volum blir spesielt viktig i en situasjon der Hæren reduseres betydelig, blant annet ved at 2. bataljon gjøres om til kun å være såkalt «mobiliseringsbasert».

Forslagsstillerne understreker at kriseberedskapen i Norge også må være et bidrag til å utvikle forsvarsvilje og -evne i befolkningen. En befolkning med situasjonsforståelse er i seg selv et beredskapstiltak. I dag mottar Heimevernet kun om lag 3 pst. av forsvarsbudsjettet, men utgjør størstedelen av Forsvarets militære styrker. Reduksjonene i Heimevernet som følger av Prop. 151 S (2015–2016) gir kun marginale økonomiske gevinster, mens de beredskapsmessige konsekvensene kan bli svært store. For at Heimevernet skal ha evne til å løse sitt oppdrag med å sikre de militære og sivile objektene, foreslår forslagsstillerne å øke antall soldater i Heimevernet til minst 45 000.

Riksrevisjonen har i sin rapport, Dokument 3:11 (2017–2018), slått fast at den ser svært alvorlig på at det fortsatt er vesentlige utfordringer i oppfølgingen av politiets og Forsvarets bruk av sikringsstyrker og at det gjenstår mye før Stortingets vedtak og forutsetninger er

oppfylt. Den samme rapporten viser at politiet ikke har gjennomført nødvendige avklaringer og analyser av kapasiteten i politiet og Heimevernet til å sikre og beskytte objekter ved bruk av sikringsstyrker, verken hver for seg eller sammen. Forslagsstillerne understreker at det er nødvendig å sette av ressurser for å sikre fortgang i arbeidet med å bedre samvirket mellom politiet og Forsvaret.

Det er samtidig i Riksrevisjonens rapport slått fast at Stortinget ikke har fått beskjed om at regjeringen har skjøvet grunnsikringen av de skjermingsverdige objektene i Forsvaret frem til 2025. Dette er ti år etter den fristen Stortinget har satt. Riksrevisjonen har også vist til at justis- og beredskapsministeren ikke har gitt noen fullgod forklaring på hvilke midlertidige tiltak som skal iverksettes for skjermingsverdige objekter i politiet for å sikre disse inntil permanent grunnsikring etter sikkerhetsloven er etablert. Det er viktig at man får på plass en forpliktende framdriftsplan for og finansiering av dette, uten at det går på bekostning av politiets øvrige driftsbudsjett. Det er derfor avgjørende at det settes av midler til å forsere dette arbeidet og sørge for en bedre grunnsikring, senest innen 2022.

For å kunne beskytte samfunnskritiske objekter er det avgjørende at politiet har tilstrekkelig med operativt personell. Under regjeringens gjennomføring av reformen har mange av politidistriktene opplevd en strammere økonomi, og flere steder må bemanningen reduseres for at politiet skal klare å holde seg innenfor budsjettene. Ett eksempel er Nordhordland lensmannsdistrikt, som har mistet syv stillinger. På kort tid har det vært tre alvorlige hendelser i området mens den eneste tilgjengelige patruljen var på oppdrag helt andre steder i distriktet. Dette er alvorlig for beredskapen i de områdene det gjelder.

For å skape trygghet for alle borgere i Norge må regjeringen sikre et tilstedeværende lokalt politi over hele landet. Forslagsstillerne mener at dagens mål om at det på landsbasis skal være to politifolk per 1 000 innbyggere, i realiteten ikke har bidratt til bedre kapasitet i alle politidistrikt. På statistikken vil et høyt snitt i enkelte politidistrikt veie opp for at andre politidistrikt har langt under to politifolk per 1 000 innbyggere. Samtidig har det flere steder blitt kuttet i sivile stillinger for å kunne ansette flere polititjenestefolk. Dette har resultert i en ubalanse i politietaten der stadig flere politifolk blir satt til å gjøre sivile oppgaver. For å få mest mulig politikraft ut av de nye politistillingene må ikke ansettelse av polititjenestefolk gå på bekostning av de sivile stillingene. For å kunne gjennomføre en slik styrking må også politidistriktene i de årlige statsbudsjettene sikres nok midler til å kunne foreta disse ansettelsene.

Ved fremleggelsen av forslag til revidert nasjonalbudsjett våren 2018 gjorde regjeringen følgende klart:

«En løsning med tre Bell 412-helikoptre fast stasjonert på Bardufoss gjør at dagens transportberedskap for Politiet ikke kan videreføres.»

I Prop. 1 S (2018–2019) skriver imidlertid Justis- og beredskapsdepartementet:

«For å sikre at beredskapen for Politiet er varetatt i Nord-Noreg, vert ordninga på Bardufoss oppretthalden inntil anna midlertidig eller permanent løysing er etablert, fortrinnsvis i løpet av 2019.»

Forslagsstillerne understreker at politiet må være sikret transportberedskap over hele landet, og disse foreslår derfor at Stortinget ber regjeringen om å sikre transportberedskapen til politiet i Nord-Norge på permanent basis, fortrinnsvis ved at minimum ni Bell-helikoptre holdes på Bardufoss flystasjon.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

for s l a g:

1. Stortinget ber regjeringen stanse alle pågående nedskjæringsprosesser i Heimevernet.
2. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å øke Heimevernet til 45 000 soldater.
3. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å reetablere Sjøheimevernet.
4. Stortinget ber regjeringen sørge for at målet om to politifolk per 1 000 innbyggere settes per politidistrikt.
5. Stortinget ber regjeringen sørge for at det settes av midler til å forsere arbeidet og sørge for en bedre grunnsikring av skjermingsverdige objekter, slik at dette senest er klart innen 2022.
6. Stortinget ber regjeringen sette av ressurser til å sikre fortgang i arbeidet med å bedre samvirket mellom politiet og Forsvaret.
7. Stortinget ber regjeringen sikre transportberedskapen til politiet i Nord-Norge på permanent basis.

21. november 2018

Trygve Slagsvold Vedum

Liv Signe Navarsete

Marit Arnstad

Emilie Enger Mehl

